

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ο ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ

Ι'.
Κλεισμένοι στή φελαζή τού βασιορού οι μετανάστες, υπέρεσ απ' τη στάση πούζαναν, άφοργαν μέσα στό σχοτάδι τόν παφλασμού τής βάλιασσας και τόν τρυγού τόν ποντιστών. Άπο τάνων τους βαρειά άνορχονταν τά βίβατα τόν έπιβιστούν και τόν ναντούν πού έπορχαν και τόν τριγού τόν προσαλιόν και τόν ιλινσίδιον.

— Ούτε φωνή, ούτε νεφό δέν έχοργαν. Ήταν η ώρα προσκούρια...

Και αύτη και τογάρια!

Τό σχοτάδι μεγάλων τή στενοχώρια τους και ή απορροφητική, για σπερμανούν, μισθωτού τής πιοσιά, τους άπειλε. Ζητούσαν κάτι για νά ζειθημανούν και στο τέλος αρχίσαν για δίγονον όνεας άπαντα στόν άλλο την εύθενη για τή στάση. Αλληλοπαθητούνταν για τή σημεριά πού τους βρήκαν και ήσαν έτοιμοι ν' άλληλοφ αγωνίσουν!

Ο γέρο-Μάνθος, σάν προμηθευτός πού ήτανε, τούς προσύγανε ίστο:

— Αγοράστε, μορφ παδιά, μιά ιστορία νά γελάστε.

Ο Λευκονής ήταν ένας νοικοκύρης πρωτηγές τάξεως.

Παραμύθι είνε :

— Όχι, αληθινή. Στό ζωριό πού ήταν μιά φορά ή θέτου Λευκονής νοικοκύρη, μέ τη λαδιά της, τή πρασιά της, τά βαντρά της. Νοικορού μέ τ' δυνα, αγιάς γιαρά, σάν μετή δεν έγινανε. Νοικορού σάν λευ, όχι φρεσκατο... Η Λευκονής μέ τ' δυνα, «Ενα ποντιά καζό είχε και άντη» και ο Λευκονής ή άντης της. Τό πούζανε λαγάνα. «Ορι λαγάνα, άλλα ποιν. Τώρα θά πάγι, διότι τους ήταν το πρόσω πάντα και πανεύς δεν το στρανόνταν. Μό πάλι όχι έπιστη, βρέ παδιά...». Αλλορούς, Χριστούγεννα, Λαμπτοή, γέλετα και καζό στο σπίτι τους. «Ούτο τό ζωριό τούς έκανασάτο...

— Και πούς δέν τό πάνε, Μπάρουτα Μάνθο, τά μετίστιο!

— Δέν λέσι έρα...

Αρτί τή στηγάνη άνωχτηρε μέ μιά βία ή πόστε τής φενάκις κι έστρωσαν μέσα κι άλλους πέντε μετανάστες, μεταξύ τόν όποιουν ήταν και ή ανθανούσιος.

— Αδηρά, μά τον Θεόν, σάν λέσι, άδηρά! ενώνας αύτος.

— Μάτ! Και τού λόγορον που έδω! Τί έχασες; τόν πότηρανα.

— Μέ κατηγορώντες για τή στάση, τό όποιον έγινε είμαστες ένάντιος. Διότι ούδεποτε διενοήθην στάσην πληρωμών. Διότι ή Αμερικήν είναι κούρα δολαρίων, δηλαδή, τό δολάριο, ήσεις οι Αμερικάνοι, είναισθια πολύ καθύλως έμποτεσι άνθρωποι...

— Καλά, έχα νά πάσσωντες, τώρα, και σή στό παραμύθι.

— Το παραμύθι; Ποιον παραμύθι; Γιές, Ήσεις οι Αμερικάνοι...

— Καλά, καλά σείς οι Αμερικάνοι. Κάθησε νά άκουσης για τή Λευκονής.

— Βέρι-γχωνέ. Στήν Αμερική δέν έχουν άναγκη από λευκονής. Πατάς μάνα μηχανή, τό όποιον δηλαδή, και άμεσος βγανει ήνα λευκόνι...

— Λοιπόν, παδιά, έξασολούθησε ο γέρο-Μάνθος, λοιπόν πού λέγετε, τό όποιο τούς έμακινέτε. Πέρασαν έπιστη γόργονι μάρσεά, και ήνα πρώι μαθαίνουν πώς «έπειστε βαρειά τού Λευκονής στό σπέρμα». «Ού νά τό παλούμασινε, ο Λευκονής πέθανε. «Ούλο τό ζωριό τόν έχηνε για διοι πού ζωριανοί έπιστη γόργονι μάρσεα και φίξαν στό γιδούρι του...

— Στήν Αμερική δέν έπάρχει χόμα ποινενά. «Ούλος δέ τότος είνε μέ τοιμέντο! είτε ο ζ. ανθρωπούντος...

— Καλά, βρέ αδερφέ, άφησε μας ποια μέ την Αμερική σου. Γιά λέγε Μπαρμπαραμάνθο.

— Όλοι λοιπόν έπιστη γόργονι, είπαμε, και φίξαν στό κιδούρι του, για νά σημανθούντη στόν κάπωτο δόσμο.

Μιά φορά οι ανθρωποί του ήσον καθηροί τήν έβλεπ αν.

Η ψυχή επί τρεις ήμέρες έπισκεπτείται τά μέρη εἰς τά δύοτα έξησε.

— Η ψυχή δεσει ή Λευκονής, μά πάλι τής θυμιθίσθε νά κατεβει και νά ξαναδη τή ψυχή τού μαρασιτη. Νά μή τά πολυγοργούμε διά κατέβηρε έπιτη-δύτο φορές. Στό τέλος μάς άνεγκε τρεξίζουνται και αναμένην. Θά είνε, είπαμε, πάντα στόν πρωταρχότητα του Μάιου :

— «Δεν λέσι και κάνα τραγουδάκι! Ενιστάξαις!»

Κυτταρτήγαμε όλοι στά μάτια. «Τί έπαθε η Λευκονής?»

— Κανένα μαρασόρι ή θέλη, είπε η κυρά-Πολυτούδη, μά αφού έσφαιρογύρισε τό στόμα της μέ την πετσέτα, άφωσε νά μοιρολογάμη:

Μαρδος είνε δέ χάροτρας πικόδη σάν τό φαρμάκι...

— Οζι, ζη αντό, κανένα μέλι! φωνάζε η Λευκονής. Κανένα λιό άλεγον.

Τότε ή κυρά-Μπαρμπαραμάνθη στέλνει τραγουδώντας ένα τραγούδι παθητικό :

Βάστα, καϊμένη μου (μαρδιά, τά δάκρυα, τόν πόνους...

Καθένας είπε τό διδύο του, κι έπιστη ξημερώδηστε τραγουδούντας :

Κόκκινο τό χειλάκι (σου, σάν τό γαρουφά (λακι...

Ήταν ένας Ισπανός με τήν γυναικά του.

— Τό δύοιον ή Αμερική λέγεταια... Νέος κόσμος! πετάζεται πάλι ή ανθανούσιος.

— Καλά... Καλά! Η θειά ή Λευκονής ήταν άπαρηγορητη.

Τό βράδιν πού γιρίσαμε στό σπίτι, καθήνα και χοιρί, νά τέθηρη η φρεσκάτα τον μαρασιτη. Ξέρετε πώς ή φυγή μενει τρεις ήμέρες στό σπίτι, προτού ν' άνεβη στόν ουφάνο. Γι' αυτό τής βάζουμε σπάνι, χοιρί και θιάμα, για νά μοιρασούλα πόνων Ημαδρίδος. Κατά ή φυγή σάν πεταλούδια...

— Τό δύοιον δηλαδή στήν Αμερική δέν έπάρχουν πεταλούδες. Έσει διό άρρωστάνα είναι στόν ουφάνο! Ξαναδίζουμε ό ανθανούσιος,

— Σαν είπαμε κατά, βρέ χριστιανέ πον...

— Τό δύοιον, πάγε! Τί λέγαμε όπων; Αι, ναί... Και η φυγή σάν πεταλούδια...

— Είδες, γερό-Μάνθο, ποτε πού σφήνη;

— Ζώδησε για την καρδιά μου ποτέ πονούσαντας,

— Μά πονούσε οι άνθρωποι, πού ήσαν καθαροί την έβλεψαν! Τώρα μαρασάντας ή πάντας της...

— Είδες, γερό-Μάνθο, ποτε πού σφήνη;

— Ζώδησε για την καρδιά μου ποτέ πονούσαντας,

— Μά πονούσε οι άνθρωποι, πού ήσαν καθαροί την έβλεψαν! Τώρα μαρασάντας ή πάντας της...

Άνεβηκε τρεκλίζοντας από τή λυτή της..

— Είδες, γερό-Μάνθο, ποτε πού σφήνη πετνοβόλαν. Καθαρό μέ φέρνωντας έπισχουντα... Ένα μόνον ή ανθρωποί, πού ήσαν καθαροί την έβλεψαν! Τώρα μαρασάντας πάντας της...

— Η λύτη, σάν πονούσαντας, πού ήσαν καθαροί την έβλεψαν! Έζησαντας την φυγήν του νά ίδου. «Μολε, μάνι, γερό-Λευκονής» Τίποτε ανήγειρε. «Κανένα, είτε, νά μην φοβηθείς την έβλεψην! Τίποτε ανηγειρεις νά κατεβει και νά ξαναδη τή ψυχή τού μαρασιτη. Νά μή τά πολυγοργούμε διά κατέβηρε έπιτη-δύτο φορές. Στό τέλος μάς άνεγκε τρεξίζουνται και αναμένην. Θά είνε, είπαμε, πάντα στόν πρωταρχότητα του Μάιου του Μάιου :

— Καλά σ' άποντασιε! Έσει πάλι στά μάτια. «Τί έπαθε η Λευκονής?»

— Είδες, γερό-Μάνθο, ποτε πού σφήνη;

— Κανένα μαρασόρι ή θέλη, είπε η κυρά-Πολυτούδη, μά αφού έσφαιρογύρισε τό στόμα της μέ την πετσέτα, άφωσε νά μοιρασούμενη:

— Μαρδος είνε δέ χάροτρας πικόδη σάν τό φαρμάκι...

— Οζι, ζη αντό, κανένα μέλι! φωνάζε η Λευκονής. Κανένα λιό άλεγον.

Τότε ή κυρά-Μπαρμπαραμάνθη στέλνει τραγουδώντας ένα τραγούδι παθητικό :

Βάστα, καϊμένη μου (μαρδιά, τά δάκρυα, τόν πόνους...

Καθένας είπε τό διδύο του, κι έπιστη ξημερώδηστε τραγουδούντας :

Κόκκινο τό χειλάκι (σου, σάν τό γαρουφά (λακι...

— Ήταν ένας Ισπανός με τήν γυναικά του.

Τό προϊόν εμάθαμε τό δάκτυλο. Ή φυγή τού μαραφίτη ήρθε τή γύνη σαύτο, πού είχαμε. Οδές σταλαγματιών δέν αφήσει...»

«Τό άγαπανόνες ό μαραφίτης, τόσος», είπε η θειά-Λεμονιά, μία τού άσωντο...»

Τόσος ή κακές γλυκοσες θέλουνε νύ ποῦν, πώς τό χρασί τό έπινε ή γηρά «σάβετο και λιγάνια» κάτιο πούν κατέβαινε.

Μά στήν φυγή μονή βρέθη παιδιά, δέν τούχο! Ποιός πιστεύει τίς βρωμαγάλισσες...»

«Λευκανα δέν εξ ανθρακωματίουν θηλήμητρες νύ είπη και αντός μια δεξιή τον περιπέτεια :»

«Τό όποιον, σύριον, είνε μιστήμιον! Συνέβησε τήν ποντή φρούριο πού πηγανα στάς Αγρεσιάς. Η φρούριο ή ου α εις τό πατόρο μωρού εις τήν Ισπανία, για νά και ο ρινιστής θήρα πάρη κάρδινα, πού λέν. Ενώπιον εγγύων ξεζητάνε τρεις. Γλέντι πού λέν Ισπανία :

— Οχι.

— Ούτι έγω. Η ερωνόσανε ή ήμερες χωρίς νά τό καταλαμβανούμε. Έγω τά έφεσαν με Ισπανία, μάς ποπέλταν διωρηγή, ώρατ, γαλανή, μέ μάτια μάρτια σάλν τό τάρανθρων! Όταν γνιδαμε στό πατόρο, πούν πατόρο!... Ρωτάμε κάτιο Ισπανίας, πού δέν έπινε πούς βρέθηκαν εξει.

— Πού; Στήν Ισπανία;

— Γιέρα, «Τόρμα, μάς είλαν, έφεγε»

Τί νά γίνονται, λοιπον; Έχει όποιον γρούζαε στή παραλία, νάσον και ένας κύριος.

— Κάτιο σπιλούμενοι, βρέθη παιδιά; μάς λέν.

— Ξένοι και έρμουν, μέ πατρόποτη, τού λέν.

— Γιά πού μέ το καζί;

— Γιά τήν Αγρεσιά, Καί μάς άγησε τό πατόρο και μήν τά φωτάς. Γλένθων δέν έφενον, πού νά μενοντες δέν έφενε. Απελπισία!»

— Τί ταν αντός, φρόντησεν ή Νταραβήρας διαζόπτων.

— Ισπανός.

— Και ήσερε «Ελληνακά;

— Σιωπή, ανόρτη. «Ούτι στήν Ελλάδα είστε άμαθεις. Νά πας νά μάθης πρότα τή Γε ε ω φι ι ο γ ο α ι α καί έπειτα νά φής νά διακήρυξη.

Τουμορόνια ή Νταραβήρας.

— λοιπόν πού λέτε, δό κένοιος μάς πήσε σπίτι τον, νά μάς φιλοξενήση. Είτε μάς γνωρία, μορος παδιά, πού λήταν άγγελος. Μάς έφερε νά φάμε, νά πούμε, μάς περιποιήσητε. Τό προϊόν άσωντες «Ντούγονος-Ντούγονος» στήν πόρτη.

— «Ποιός είνε;»

— Ήταν ή Ισπανός μέ τήν φωμαρη γνωρία, πού μάς φιλοξενήση. «Έλατε νά βγονται ξεζη, μέ παιδιά», μάς λέν. «Βρέθηδες άσθμα είναν νήστα τού λέτη. «Μά έρχονται άσθμα έγω νά βγάσω». «Φύγε και άσε μας νά κοιμηθούμε». Αδίνατον. Μάς σίσσοντες μέ τό στανιό και φάγμασε. Μάς τήγε στήν παραλία, μάς έβγαλε νέο είσιτηρο και μάς έστειλε στήν Αγρεσιά.

— Γιατί ή τόση καλοσόνη;

— Ήταν ζηλιάρχης... Ζήλειε τή γνωρία τον.

— Και φοβότανε τά μούτρα σου;

— Αυή; Μάς κατάλαβε ότι δέν παζούμε. Τό δούρον διως, στήν Αγρεσιά...

— Καλά, καλά μάς φωνωνοσες!...

(Η συνέχεια στό περσεχές)

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ Η... ΠΟΙΗΣΙΣ!

Στόν παλαιό παρό, τό Σύνταγμα έπροσαλοντες στή κώδωνα μας πολλές σημειώσεις, και είχε διαφέσει τούς κατοίκους σε δύο στρατόπεδα, στούς Συνταγματικούς και τούς αντισυνταγματούς. «Ενας άπο τούς πιο φανατικούς ίστοστοικάτες του, ήταν και ο ποιητής Αλέξανδρος Σούτσος, δό άποιος, ήταν έταξειδεψε κάποτε στήν Αίγαυτο και πήγε νά έποσεψεψή τίς Πινακίδες, έγραψε ύπαντον σε μά όπ' αντές τά έξης :

— Σήτω τό Σύνταγμα τής Ελλάδος δύον αι Πυραμίδες...

— Επειτα πάτο μάγια χρόνα έκανε νά μεταβού στό ίδιο μέρος και ένας ώλος ποιητής, ή Ισίδωρος Συντάγματος, έθρόδες αντός τού Συνταγμάτου, δό άποιος αφοι διάβασε τήν έπιγραφή του, πρόσθετες άποκάτω τό έξης τετράτυχο :

Τό Σύνταγμά σου σώζεται,
άλλα κατέστη έμπαιγμός.

Γεννάδον μέν τό φάρμακον,
άλλο δ' άπήτε οι σφυρμός!

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΗΡΩΓΙΔΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Η ΑΛΕΦΑΝΤΩ

Η κατοστροφή τού Γαλαξειδού και ή χήρα τού Κρατετάν Σκνιάδ. Η έδυσσεια της στά βουνά της Ρεύμελης. Η Άλεφαντω Σκνιάδ στέν Κάλαμο. Η άτρεμητη Γαλλεξειδιώτισσα μέσω στό πολειρκημένο Μεσολόγγι. Μετά τήν έπικη έξοδο. Η Άλεφαντω σκλάβει σέ Αιγυπτιακό χρέμει. Ο θάνατός της.

Στής 23 Σεπτεμβρίου 1821, ο Ισπαή, Γιβραλτάρ Πασσάς πλήρες στον Κορινθιακό Κόλπο κι' έσφαε τό Γαλαξειδι.

Στήν ναυαγία αντή πούλ δέν ήτηραν τότε παρά γέφοι, απόμαχοι τής θαλασσής τραχείας ζωντες, και γρυνάεις. Τη παλλαζίνηα ήτηρε παν, ταξιδεύεινα. Οι γεροι Γαλαξειδιώτες αντιστάθμιχαν, δύο αποφύσαν στήριγμα δρόμη τον Τόνισον, και σημάχτησαν ζώοι. Η γρυνάεις μέ τη παδιάνη πάρη τά βονά, τραβήγναν πάρη τό Μεσολόγγι, από πάλι πούλαν βάσανα, νά περάσουν στάς Ιονίου Νήσους, πού διετέλεσαν πάτο τήν Αγγλανή πρωταστισμό.

Στή νησάκια Καστός, Κάλαμο, και στή Ζάρνινθο, ο ντόπιος έδιναν πρόθιμηα στήν θηράματα από τον Τοργκιδού διοργάνωσε, στέγη, τρόφιμα. Μαζί με τής Γαλαξειδιώτισσες πού σύνθησαν ήταν και μά χήρα, ή Άλεφάντω Σκνιάδ με τή ιωρή της κορών. Ο άντρας της γεννατούσε πλεύστηση, είχε σογούθειας κατά το Μάη τού 1821 σ' ένα μικρό νησί στο Κορινθιακό Κόλπο, τήν Καραβάλια.

Η Άλεφάντω, έπιτα πάτο διάμυρος περιπέτειες, μαζί με το χοιριό της, νά φταση σε μάν έρημη παραλία τού Ιονίου Πελάγους. Έχει έμιναν τοις μέρες, σηρέδην νησιτούσε, τρεφώνεις μέ πεταλίδες πού τής έσφαλονταν άπο, τούς θαλασσοδρομούσαν.

Τέλος, πέρασε ένα Ελληναριό καιί, τής έπιτον και μά μετέφερε στον Κάλαμο.

Στό μικρό αντή νησί, ή Άλεφάντω Σκνιάδ δέν έμεινε πούλην καιρό. Μετά τέτειρε μηνες, έπιηρε τήν κόρη της καιώ ήτηρε πάντη στο Μεσολόγγι, δύον τήν έποηη έπεινη ήμελεινούταν οι πορφαροί πάντη στην Απανταστικόν δημάτων τήν Ρομέλης και τού Σουτζίου, ή Βέρων, ή Μάγειο και άλιον φιλείληνες. Τό Μεσολόγγι ήταν ένα είδος ήματειού, μεσόν πούλων η φυρή τού Εθνος...

Η Άλεφάντω έβλεπε άπο την έπιηρη τής ζωής μέ φλογερό μάτι. Ή δίνηα τής ζηδίσησε, για τό σηλόποδο θάνατο τού άγαπημένον της άντρα. Έβλεπε μέσα στά στήθη της.

Όταν ή Κοινταής έστρωσε πορσάστα στά τείχη του οχυρούμενον Μεσολογγίου, ή Άλεφάντω άγεδειχθη σωστή αντρογονάκα. Εφόρεσε πτυσσανέλλα, έπιστρεψε τήν άμματα και μά μέρα φάνηκε στήν Πήρη, σηνεπάνωντας τής γυνής τών άγωντον:

— Ρζ πάτε παλλήκαρα πα σώμα στο στενά

Μονάχοι, σαδ λιντάρια, κλ.

Οι άντρες τήν έβλεπαν και τήν έθαμάνζαν. «Η Αί έ ε φ ά ν τ ο ή Γ Α ή ο ζ έ ι δ ι ω σ ο σ α έπεντε τό σεβάστην σε ζήλος. Τό σαρνούντα τής ήταν άλαθευτο. Και δύταν δέν έρωγες έναντιον τού Τοργκιδού στρατόπεδον, έβονθεστας στήν κατασκευή τών προχωμάτων, συνθαλάντων πέτρες και ζώμα, μαζή με άλλα γνωναπόταδα, ή φτεάνοντας φανέναις.

Τό θαρρόν, ή ήρωις άποταβιδάντες στό σπιτάκι πού τής είχε παρχωμήσεις ή Διονίσης, και φοντίζεις για τό κοριτσάκι της. Τό θαρρόντα πάντη στρατόπεδον, σάν φιλόστοιχη μητρέα.

Κατά τή νύχτα τής 10ης Απριλίου 1826, πού έγινε ή μοναδική στήριγμα τής έπιγραφης τού έποηη έπεινης της Ελλάδος, έβοδος τόν πολιορκούμενον, ή Άλεφάντω Σκνιάδ, ένοπλη, σφιγγόντας τήν κορώνα της ήγακαλά της, έβαδιζε άναμενα στούς έξερχομενούς.

Δινηγώντς γι' αντή δέν κατεύθυνε νά ξεφύγη άπο τά ζέρια τών Τονών. Και ή Άλεφάντω μέ τήν κόρη της αίγιαλοτίστηραν μαζή με άλλες γυναικείς.

Η Άλεφάντω δέν έχωφιστηκε άπο τήν κόρη της. Ένας Αίγαυτος, άρχοντας τής ήγόρας και τίς διύ. Τήν κόρη τήν άναγκασασε νά τουρέψηρη, και μέ τόν καρό τήν έταν γυναίκας των.

Για τήν άγαπη τής άγαπημένης της κόρης, ή Άλεφάντω έμεινε μαζή της. Στά 1846 ομως έγινε στό άληστοντό της Γαλαξειδί και πέθανε εξει, γηρά και λησμονημένη.